

Огляд законодавства

Огляд законодавчих змін, що стосуються внутрішнього переміщення, підготовлений УВКБ ООН | Січень 2019

Набули чинності

- Закон про протимінну діяльність в Україні
- Пілотний національний стандарт з протимінної діяльності
- Бюджет Пенсійного фонду на 2019 рік
- Закон про соціальні послуги
- Посилення захисту постраждалих від гендерно обумовленого та домашнього насильства

Проекти

- Верифікація та моніторинг державних виплат
- Зміни до Закону про місцеве самоврядування щодо визначення географічних рамок територіальних громад

Набули чинності

Закон про протимінну діяльність в Україні

22 січня 2019 року Президент підписав Закон про протимінну діяльність в Україні¹, що набув чинності 25 січня 2019 року.

Хоча це цілком позитивне надбання, прийнятий текст містить деякі фінансові ризики. Зокрема, закон містить суперечливі норми, що регулюють донорську підтримку заходів з протимінної діяльності в Україні (тих, які підтримуються і національними, і міжнародними операторами протимінної діяльності). З одного боку, закон визначає всі фінансові внески донорів прямою бюджетною підтримкою, яка має накопичуватися у спеціальному фонді державного бюджету для покриття заходів з протимінної діяльності. З іншого боку надається можливість виконання заходів протимінної діяльності тим операторам, які отримують пряму донорську підтримку, та тим, які одночасно є і донорами, і операторами протимінної діяльності.

Ці положення можуть вплинути на рівень донорської підтримки, оскільки їхня загальна практика – це пряме фінансування розмінування без зв'язку із державним бюджетом. Для гуманітарних організацій, які беруть участь в протимінній діяльності, зазначені ризики можуть вимагати окремого моніторингу, а також співпраці із зацікавленими органами державної влади для пошуку роз'яснень та рішень.

Пілотний національний стандарт з протимінної діяльності

В кінці 2018 року Міністерство оборони разом з ПРООН, ОБСЄ, Женевським міжнародним центром з гуманітарного розмінування та Halo Trust розробили пілотний національний стандарт з протимінної

¹ Повний текст знаходиться у вільному доступі онлайн (українською мовою): <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2642-viii>

діяльності² «Протимінна діяльність. Процеси управління. Основні положення». Національний орган з питань стандартизації затвердив цей стандарт своїм Наказом #511 від 19 грудня 2018 року³ як пілотний з трирічним строком дії (1 квітня 2019 року – 1 квітня 2022 року).

На час підготовки цього Огляду повний текст стандарту недоступний. Міністерство оборони роз'яснило, що стандарт включатиме в себе:

- Застосування уніфікованої термінології протимінної діяльності та правил проведення операцій з протимінної діяльності всіма учасниками;
- Забезпечення безпеки під час діяльності з розмінування та очищення;
- Забезпечення прав людини, пов'язаних з мінами та вибухонебезпечними залишками війни;
- Збереження навколишнього середовища;
- Дотримання Україною міжнародних зобов'язань з питань протимінної діяльності.

Зазначений стандарт має визначати загальні вимоги для здійснення заходів з протимінної діяльності із дотриманням відповідних міжнародних стандартів. На даний час інформація про залучення Міністерством оборони в процес розмінування місцевого населення відсутня.

Бюджет Пенсійного фонду на 2019 рік

16 січня 2019 року Уряд прийняв свою Постанову #14⁴, визначивши обсяг бюджету на 2019 рік. В ньому передбачені 50 млн грн для виплат заборгованостей по пенсіях відповідно до рішень судів. ВПО є однією з категорій, які активно звертаються до суду щодо відновлення виплати пенсій. Однак, на сьогодні лишається відкритим питання, чи будуть ВПО отримувати виплати зі згаданих бюджетних коштів. Уряд все ще не прийняв постанову, яка б регулювала порядок виплати заборгованостей по пенсіях за відповідними рішеннями судів за поданнями ВПО, як передбачалося Постановою 335 (травень 2018). Існує вірогідність, що зазначені кошти не витратяться з метою виконання рішень щодо ВПО.

Закон про соціальні послуги

17 січня 2019 року Парламент прийняв закон⁵, що визначає процедуру надання соціальних послуг громадянам України, іноземцям, біженцям та особам без громадянства, які опинилися в складних життєвих обставинах. Законом пропонується уніфікований підхід до оцінки потреб, результати проведення якої будуть вважатися підставою для надання соціальних послуг. Він повністю визначає процес, починаючи з визначення критеріїв вразливості та видів соціальних послуг та завершуючи наданням фінансової підтримки бенефіціарам. Він також визначає ролі ключових державних та недержавних акторів.

² Анонс Міністерства оборони знаходиться у вільному доступі онлайн (українською мовою): http://www.mil.gov.ua/news/2019/01/02/naprikinczi-minulogo-roku-bulo-prijnyato-nacziionalnij-standart-z-protiminnoi-diyalnosti/?fbclid=IwAR1H3A3Xjx1b1EVN_kRCaamBWZAis51yeuRx4Byq98cyNt-gXksNsxZ-7GQ

³ Повний текст знаходиться у вільному доступі онлайн (українською мовою): <http://uas.org.ua/ua/services/standartizatsiya/nakazi-dp-ukrndnts/2018-2/gruden/>

⁴ Повний текст знаходиться у вільному доступі онлайн (українською мовою): <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-zaetu-pensijnogo-fondu-ukrayini-na-2019-rik>

⁵ Станом на зараз, очікується підпис Президента. Повний текст знаходиться у вільному доступі онлайн (українською мовою): http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=58997

Від прийнятої ініціативи очікується спрощення доступу до соціальних послуг тим, хто їх потребує, включаючи населення, постраждале внаслідок конфлікту. Водночас, загальні нормативно-правові рамки оцінки потреб, запроваджених положеннями цього закону, вимагатимуть додаткової розробки шляхом підзаконних нормативно-правових актів протягом 6 місяців.

Посилення захисту постраждалих від гендерно обумовленого та домашнього насильства

23 січня 2019 року Уряд прийняв Постанову #43⁶ щодо включення постраждалих від гендерно обумовленого та домашнього насильства до своїх постанов з метою надання їм можливості отримувати деякі види державної допомоги.

Зокрема, діти, постраждалі від домашнього насильства, можуть бути розміщені у спеціальних притулках служби у справах дітей. Вони також можуть отримувати допомогу у центрах соціально-психологічної реабілітації. Водночас, на служби у справах дітей покладається обов'язок розробити заходи захисту для таких дітей, а також інформувати їх та їх батьків про доступні засоби та послуги із захисту. В свою чергу, центри соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді має створити спеціальні послуги з підтримки дітей, постраждалих від гендерно обумовленого та домашнього насильства, включаючи мобільні команди з надання психосоціальної підтримки та розміщення у спеціальних притулках.

Ця постанова сприятиме підвищенню громадської обізнаності щодо гендерно обумовленого та домашнього насильства та надаватиме постраждалим можливість отримати доступні послуги з захисту. Вона не визначає громадян України як єдину категорію, що має право на прийняті заходи захисту, що може надати можливість користуватися ними іноземцям, біженцям, шукачам притулку та особам без громадянства користуватися ними.

Проекти

Верифікація та моніторинг державних виплат

30 січня 2019 року Уряд зареєстрував в Парламенті законопроект #9511⁷, запропонувавши процедуру верифікації та моніторингу виплати державних виплат⁸, що має координуватися Міністерством фінансів.

Запропонований процес верифікації включає в себе:

- Превентивну верифікацію (коли реципієнт звертається за державними виплатами);
- Поточну верифікацію (системну верифікацію під час виплати державних виплат);
- Ретроспективну верифікацію (верифікацію після надання державних виплат протягом терміну, що не перевищує 3 роки з моменту припинення виплат).

Під час реалізації цього процесу, Міністерство фінансів користуватиметься необмеженим доступом до персональних даних всіх реципієнтів державних виплат⁹. Запропонований механізм не містить процедурних гарантій попередження невмотивованого припинення виплат. Зокрема, не представлений

⁶ Повний текст знаходиться у вільному доступі онлайн (українською мовою): <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-vnesennya-zmin-do-568>

⁷ Повний текст знаходиться у вільному доступі онлайн (українською мовою): http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=65394

⁸ Для цілей цього законопроекту державні виплати включають в себе пенсії, допомоги, пільги, субсидії, стипендії і.т.д., що покриваються коштами державного бюджету

⁹ Приблизна кількість таких реципієнтів – 11 млн. громадян України The estimated number of such recipients is 11 million citizens of Ukraine

механізм оскарження рішень. Водночас, необмежені повноваження Міністерства фінансів щодо доступу до персональних даних можуть спричинити серйозні занепокоєння з приводу їхнього захисту.

[Зміни до Закону про місцеве самоврядування щодо визначення географічних рамок територіальних громад](#)

30 січня 2019 року Парламент зареєстрував законопроект #9515¹⁰, запропонувавши нормативно-правові рамки регулювання географічного обсягу територіальних громад. Проект пропонує уповноважити Уряд визначати географічні рамки територіальних громад, що сприятиме чіткому територіальному визначенню розподілу їхніх функцій.

КОНТАКТИ

Ел.пошта: ukrki@unhcr.org, Тел: +38 044 288-9710

ПОСИЛАННЯ

УВКБ ООН в Україні: www.unhcr.org.ua/en - Twitter: www.twitter.com/UNHCRUkraine
Facebook: www.facebook.com/UNHCRKyiv - Flickr: www.flickr.com/photos/unhcr_ukraine

¹⁰ Повний текст знаходиться у вільному доступі онлайн (українською мовою): http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=65400